

Nerocina mesečno
25 Din, za inozemstvo
40 Din — nedeljska
izdaja celotne 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2970 — nočna 2974, 2964 in 2976

SLOVENEK

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in
10.349 za inserate
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2999

Izbija vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Pet let „Quadragesimo anno“

Danes poteka pet let, kar je 15. maja 1931, sedanjí papež Pij XI., kot slovesen štiridesletni spomin na znamenito okrožnico Leona XIII. »Rerum novarum« ravnajo za binokostne praznike izdal novo socialno okrožnico »Ob štiridesletnici«, hotel s tem že nekako v nazivu označiti njen namen in vsebino, ki je v tesni zvezi z Leonovo okrožnico. Prvi del Pijeve okrožnice je tudi poseben socialnemu razvoju 40 let med obema razdobjema, ki je za katoličane stal v glavnem pod vplivom Leonovih socialnih smernic. Radi velikih gospodarskih in zlasti tehničnih sprememb pa je bilo treba katoliškemu svetu dati novih smernic, posebno ker je razvoj časa spraval na površje mnogo socialnih vprašanj, v katerih se katoliški znanstveniki sami niso več zlagali med seboj. Važne avtoritarne odločitve v Pijevi okrožnici, ki prinašajo zopet jasnost n. pr. glede bistva lastninske pravice, potem pravnega razmerja med delom in kapitalom, posejeb pa še glede razrednega boja, socializma in bodočega socialnega reda — so zopet v katoliške vrste širom sveta v socialnih pogledih zanesle edinost in trdnost, ki je predpogoj za vsako smotno socialno gibanje.

Poleg zanesljive načelne orientacije v vseh perečih socialnih vprašanj pa ima Quadragesimo anno izredno važen pomen kot smernica za nove gospodarske oblike. Saj ponekod Pijevo okrožnico za razliko od Leonove, ki je izrazilo socialno delavska (magna charta socialnega reda) imenujemo tudi gospodarsko okrožnico. »Quadragesimo anno« je izšla res na prelomu časa. Gospodarski liberalizem s svojim kapitalističnim gospodarstvom, ki je 150 let vladal Evropi, je začel kot ideja in kot sistem v brezizhodno krizo. Družabni prepad, ki ga je ustvaril, vedno huje zeva. Na eni strani vedno večje gospodarsko samostojstvo in samoderžavo, ki ne upravlja le duše, gospodarstva, ampak stega roke tudi na politično področje in določuje domala vso državno zakonodajo, na drugi strani pa mase proletarcev in nemanicjev, ki se organizirajo v mogočen razred za boj proti kapitalističnemu samoderžavi. Diktaturi brezdušnega kapitala se stavlja nasproti diktatura brezoblične mase, boj proti boju, sila proti sili... Tako položaj človeške družbe postaja vedno bolj majav, nestalen, ker se opira na »razrede« s povsem različnimi težnjami, ki si med seboj nasprotujejo in so radi tega nagnjeni k sovraštvo in borbam.

Na to je pred vsem mislil Pij XI., ko je v svoji okrožnici znova ozivel misel o »korporacijah«, ki naj bi odstranile borbo nasprotnih sil razredov in dale pobudo za vzajemno sodelovanje stanov. V korporacijah vidi papež možnost, da se odpravi »delovni trg«, ki deli ljudi v dve stranki kakor v dve četi in ki je poniževalen za človeka in njegovo dostojanstvo. Ustanove naj se dobro urejeni udje socialnega telesa, korporacije, katerim ljudje ne bodo pripadali po vlogi, ki jo imajo na delovnem trgu, ampak po raznih socialnih opravilih, ki jih posamezniki izvršujejo. Tako korporativna misel logično sega nazaj na stanove in zahteva preuredbo družbe na osnovi stanovskega družabnega reda.

Bila je ravno ta pobuda Pijeve okrožnice, ki je tudi za nekatoliške svet pomenjala največjo aktualnost, katere predvidoma tudi v bodoče še dolgo ne bo izgubila. Civilizirane države namreč stoji pred izbiro: ali naj se gospodarski red prepusti svobodni tekmi sil, ki jo nasprotje razredov vedno znova izživa — do popolnega uničenja obeh nasprotnikov ali do zmage, oz. neomejene diktature zmagovalca —, ali pa naj se gospodarstvo podvrže pravemu in uspešnemu vodilnemu načelu, ki bo samoderžavo nadomestilo s pravičnim sodelovanjem. Tako vidimo, da gre korporativna in z njo vred stanovska misel svojo zmagovalno pot po svetu. Upira se ji le razrednobojni marksizem na eni in samoderžavi, enako razrednobojni kapitalizem na drugi strani, od katerih oba strmita po samolastni diktaturi.

Prva je s korporativno stanovskim poizkusom pričela Italija še pred Pijevo okrožnico. Vendar se njen poizkus vsled državnega absolutizma vsesogojno fašistične države, ki je zdravi stanovski miselnosti, temelječi na samoupravi stanov, bistveno nasprotna — dosedaj ni bogve kaj posrečil. Mussolini je moral lani sam priznati, da so se fašistične korporacije izza prvih osem let zadušile v — birokratizmu, kar je med drugim točno predvidela tudi papeževa okrožnica. Danes stoji duce pred izbiro: ali reformirati korporacije na osnovi samoupravne stanovske misli, da bodo zmogne zdravega življenjskega razmaha, — kar pa seveda ni združljivo s totalitarnostjo fašistične države —, ali pa da prične s državnim socializmom kakor boljševiki, proti čemer se je do zadnjih let vedno upiral, a ga fašistični koncept družbe in države nujno v to žene, kakor kaže med drugim letošnje podržavljenje največjih italijanskih denarnih zavodov. Sicer je bil tu posejeb države v gospodarstvo motiviran za vojno v Afriki, vendar ni dvoma, da je trajnega značaja in da je pričakovati še več podobnih ukrepov.

Srečneje so se korporativne stanovske misli lotili po nekaterih drugih državah. V zglede je postala mala Portugalska, ki s svojo novo zakonodajo (23. sept. 1935) uvaja korporacije in korporativno zbornico in je razvoj v tej smeri že toliko napredoval, da je lani nadaljno snovanje stanovske družbe že lahko prepustila zasebni stanovski iniciativi in samodisciplini. Korporacije so ideal tudi nove nemške in nove avstrijske ustave, dasi se v marsičem odmikajo od smernic »Quadragesimo anno« in mestoma sličejo fašističnim korporacijam. Zelo interesanten je švicarski poizkus in sicer zaenkrat samo že v friburškem Kantonu. Njihovi zakoni (3. maja 1934) se namreč izrecno sklicujejo na Pijevo okrožnico. Zdi se, da bo kulturna Švica tudi v tem pogledu pokazala pot in vzgled novi Evropi. S korporativno mislijo se je tudi pričela resno baviti Belgija (zakon 13. jan. 1935) in Holandska (zakoni 23. junija 1934 in spomeniki vlade 31. oktobra 1934), ki se tudi oslanjata na temelja, ki jih je udarila okrožnica »Quadragesimo anno«.

Temeljit preobrat na Dunaju: Vodja avstrijskega fašizma strmoglavljen

Nova vlada z demokratično smerjo — Fašistična Heimwehr bo razpuščena — Za varnost države je armada

Dunaj, 14. maja. b. Še preden so se politični krogi dobro zavedli, je prenehala v Avstriji obstajati vlada, ki je doslej onemogočala vsako notranjo ureditev države. Ze zdavnaj je namreč bilo vsem jasno, da bo sedanje stanje v Avstriji nevdržno in da bo prej ali slej moral pasti zvezni kancler dr. Schuschnigg ali pa voditelj Heimwehra knez Starhemberg. Če bi ostal Starhemberg, bi pomenilo to za Avstrijo najbrezobzirnejšo fašistično diktaturo, medtem ko je sedaj, ko je ostal na državnem krmilu kancler dr. Schuschnigg, zagotovljena konsolidacija države tako, da bo prišel do izraza narodni blok, v prvi vrsti pa raspoloženje kmetov in delavstva, ki sta najbolj prirodna in najiskrenejša nasprotnika priključitve Avstrije k Nemčiji. Kajti tako delavec, kakor tudi kmet želita živeti svobodno v svobodni domovini in sta najhujša nasprotnika kakršnekoli diktature.

Izzivalna Starhembergova brzojavka

Dogodki v preteklem tednu, ki so jih vzpizorili Heimwehrovci proti krščanskim socialcem, so pospešili ta proces, glavni povod za padec avstrijske vlade pa je dal sam knez Starhemberg s svojo brzojavko, ki jo je na lastno pest poslal šefu italijanske vlade Mussoliniju, in sicer brez znanja zveznega kanclerja dr. Schuschnigga in sploh brez znanja vlade. Knez Starhemberg ni samo čestital Mussoliniju k njegovemu uspehu v Vzhodni Afriki, temveč se je v tej brzojavki tudi zelo žaljivo izrazil o demonstracijah, ki v raznih oblikah vladajo na svetu. Brzojavka, ki jo je poslal knez Starhemberg, se glasi takole:

»V zavesti fašistične povezanosti in važnosti usode fašistične Italije, ki mi je posebno pri srcu, čestitam v imenu fašistične misli avstrijskih borcev in v svojem imenu vaši ekscelenci od vsega srca na slavni in lepi zmagi italijanskega fašističnega orožja ter k zmagi fašistične poštivalnosti in disciplinirane odločnosti nad demagoško lažjo. Naj živijo zavedni voditelji zmagoslavne fašizma, naj živi zmaga fašistične misli na svetu!«

Zaradi te brzojavke je izbruhnil odkrit spor, ki je že dolgo tlel med Schuschniggom in knezom Starhembergom. Vsa pošten Avstrijec se zaveda, da je samostojnost Avstrije odvisna edino le od kmeta in delavca, ki nista več mogla prenašati samovoljnosti kneza Starhemberga, ki je sietematično in proti volji večine naroda pripravljaj teren za fašistično diktaturo.

Edini nosilec orožja v Avstriji bo armada!

Snoči je zvezni kancler dr. Schuschnigg neudavno sklical vlado sejo, na kateri je popolnoma odkrito razložil svoje stališče s ozirom na notranjo politiko in postavil knezu Starhembergu ultimatum, da se mora Heimwehr kot izključna militarizirana organizacija odreči vsakršnega vmešavanja v notranje-politične zadeve, enako pa je tudi zahteval, da se formacije Heimwehra, ki morajo najmanj doprinesiti do ureditve notranje-političnih razmer, razorožiti, kakor se je zgodilo to še s katoliškimi Sturmsharen in s krščansko-socialnim delavskim Freiheitsbundom.

Knez Starhemberg je Schuschniggovo zahtevo odločno odklonil, kar je bilo tudi pričakovati. Dr. Schuschnigg mu je s povzdignjenim glasom zabrusil v obraz, da bodo v bodoče nosilci orožja v neodvisni Avstriji samo avstrijska armada, avstrijska policija in avstrijsko orožništvo. Vse ostale politične organizacije pa morajo položiti orožje, poleg vojske bo obstajala lahko edino še prostovoljna milica, ki pa bo tudi pod vrhovnim vojnim poveljstvom in ki bo služila kot rezerva redne avstrijske armade.

Ceprav je zvezni kancler dr. Schuschnigg odločno obrazložil svoje stališče, pa je bil vsak spozarum nemogoč, radi česar sta se knez Starhemberg in zvezni kancler Schuschnigg podala ob 11 zvečer k predsedniku avstrijske republike dr. Mi-

klasju, kjer je dr. Schuschnigg podal ostavko celokupne avstrijske vlade in prepustil predsedniku sklep o sestavi nove vlade. Takoj nato so se pričela v troje pogajanja, ki so trajala nad eno uro, pa niso dovedla do pozitivnega rezultata. Predsednik Miklas si je zadržal pravico končnega sklepa.

Ker je bila konferenca prekrajšana, je povabil predsednik Miklas k sebi samega zveznega kanclerja dr. Schuschnigga in mu dal mandat za sestavo nove vlade.

Nova vlada brez Starhemberga

Dr. Schuschnigg je takoj prišel s posvetovanji in se mu je že v teku noči posrečilo sestaviti novo vlado, v kateri je on sam prevzel sunanje ministrstva in ministrstvo za vojsko, začasno pa je zadržal tudi resor poljedelskega ministra. Drugi člani so: Hammerstein, pristaja krščanske delavske zveze, pravosodstvo: dr. Hans Pernner, prosveta: dr. Josef Resch, pristaja radikalnega krila krščansko-socialne stranke, socialna politika: Stockinger, tudi krščanski socialist, trgovina in promet: Bahrenfels, član Heimwehra, podkancler in notranji posli ozir. policija: Draxler, član Heimwehra, finančni minister; general Zehner ostane državni podtajnik za vojsko kakor v prejšnji vladi; državni podtajnik Guido Zernat, tudi pristaja Heimwehra, ostane na razpolago pri kanclerju.

Najznačilnejše imenovanje je imenovanje univerzitetnega profesorja Rescha kot ministra za socialno politiko, ker je Resch najizrazitejši kršč. socialce, ki ima največji ugled med delavstvom ter je najhujši nasprotnik kneza Starhemberga, ostiroma njegove fašistovske Heimwehr. Razen njega sta v vladi, kakor vidimo, še dva izrazita krščanska socialisti. Od bivših ministrov, pristave Schuschnigga, so ostali v novi vladi vsi stari ministri, izločeni so pa vsi Heimwehrovci in sicer poleg kneza Starhemberga še sunanji minister baron Berger-Waldeneq, kmetijski minister dr. Strobl (kmetijsko ministrstvo bo začasno vodil kancler sam), minister za socialno politiko Dobretsberger in državni podtajnik ministrstva za

socialno politiko Znidarič. Od obeh Heimwehrovcev, ki jih je sprejel kancler v vlado nanovo, je le podkancler Bahrenfels pravi, toda smerni Heimwehrovce, dočim se Draxler nagiba bolj na kanclerjevo plat.

Heimwehr se likvidira!

Proti jutru je bila nova vlada imenovana in ministri so takoj prisegli. Istočasno je bil izdan uradni komuniké, v katerem se trdi, da je knez Starhemberg izstopil zaradi stvarnih nesoglasij s kanclerjem dr. Schuschniggom, ki je sedaj prevzel na sebe nalogo, da izvede koncentracijo vseh organiziranih narodnih sil. Ta naloga zahteva predvsem, da se izvrši popolna združitve političnega vodstva v eno roko, v zvezi s tem pa da se razširijo odnosi domovinske fronte do državnih ustanov. Zaradi tega je moral knez Starhemberg odstopiti in sicer ne kot državni podkancler, pač pa kot vodja domovinske fronte. Pri izstopu iz vlade je knez Starhemberg kot voditelj Heimwehra dovolil, da vstopi v novo vlado kot podkancler član Heimwehra Edvard Bahrenfels.

Zvezni kancler dr. Schuschnigg je izjavil šknikarjem, da nova vlada ne bo menjala svoje dosedanje smeri niti v notranji, niti v zunanji politiki. Kot najresnejši kandidat za poljedelskega ministra se omenja voditelj avstrijskih kmetov, sedanji deželni glavar za spodnjo Avstrijo Josef Reiter. Trdi se, da bo naloga novega podkanclerja predvsem razorožitev Heimwehra ne glede na to, da je on sam pristaja te organizacije.

Nova vlada je ponoči dovolila, da se sme od 12. do 15. julija vršiti na Dunaju velik zlet avstrijskih kmetov, na katerega namerava priti okrog 300.000 kmetov iz vseh zveznih krajev. Proti temu shodu je še pred par dnevi energično nastopil knez Starhemberg in je tudi ta njegov odpor mnogo pripomogel k njegovemu padcu.

V političnih krogih se splošno pričakuje, da se bo konsolidacija notranje-političnih razmer v Avstriji sedaj izvršila v pospešenem tempu v smeri zbiranja vseh pozitivnih narodnih sil, kar bo omogočilo vzpostavitev prave demokracije.

Ugoden odmev v inozemstvu

Pariz, 14. maja. c. Francoski krogi so večinoma današnje dogodke že pričakovali. Vedelo se je, da mora priti do spremembe vlade na Dunaju, vendar pa se ni mislilo, da bi bilo mogoče Starhemberga tako hitro in popolnoma izločiti iz vlade.

Posebno veliko zadovoljstvo nad dunajskimi dogodki v levičarskih listih, ki izražajo kolikor toliko mnenje bodočih vladnih krogov. Ti krogi so posebno zadovoljni, da se bo sedaj vpliv Mussolinija na Dunaju precej zmanjšal. Ti listi pišejo, da je knez Starhemberg še pred dnevi poslal Mussoliniju brzojavko, v kateri mu je čestital k zmagam in obenem dejal, da je sedaj evropska demokracija popolnoma premagana. Ta brzojavka je izzvala v vsej Franciji zelo veliko nezadovoljstvo. Ze z ozirom na to je bil Schuschniggov korak zelo ugodno sprejet.

London, 14. maja. c. Tudi angleško javno mnenje sprejema dogodke na Dunaju zelo dobrohotno. Vse tri angleške stranke se strinjajo v tem, da pomeni knez Schuschniggova vlada uvod v povratak k demokratičnemu vladanju. Posebno zadovoljno pa je časopisje delavske stranke, ki je zelo zamerilo knezu Starhembergu njegovo brzojavko Mussoliniju. Ta brzojavka je v vseh angleških demokratičnih krogih izzvala veliko nezadovoljstvo.

Nekoliko bolj so rezervirani krogi konservativne vladne stranke. Ti krogi menijo, da je bil vendarle knez Starhemberg tisti, ki se je najbolj oločno boril proti hitlerizmu. Od te strani bo vsaj v začetku boj Avstrije proti Nemčiji nekoliko oslabljen.

Posebno pa so zadovoljni londonski krogi s tem, da je vstopil v novo vlado tudi Resch, ki je veljal povsod za odločnega zagovornika demokracije in je njegov ugled v bivši krščanski so-

cialni stranki zelo velik. Splošno se poudarja, da je zelo verjetno, da je Italija na Dunaju izgubila mnogo na svojem vplivu.

„Sodelovanje z levimi elementi“

Rim, 14. maja. c. V Rimu skušajo dogodke na Dunaju mirno prezajati. Sicer so izjave o položaju v Avstriji zelo rezervirane, splošno pa se poudarja, da se skuša položaj v Avstriji notranjepolitično konsolidirati tako, da bi se pritegnili k sodelovanju nekateri levičarski elementi.

Budimpešta, 14. maja. c. Dogodki na Dunaju so bili precejšnje presenečenje za vladne kroge v Budimpešti. Vedeti je namreč treba, da je bil Fey še pred kratkim v Budimpešti in da ima tudi Starhemberg v Budimpešti zelo mnogo prijateljev. V Budimpešti so skušali doseči pomirjenje med tema dvema zastopnikoma avstrijskega nacionalizma, da bi lahko skupno sodelovala na vladi za »obnovo položaja v srednji Evropi«. Toda zblizanje med obema se ni izvedlo dovolj hitro in to je sedaj prišlo prav dr. Schuschniggu, da je prevzel nalogo obeh teh dveh in sestavil takoj svojo vlado, ki je precej homogena.

Tudi Nemčija je zadovoljna

Berlin, 14. maja. Tukaj je izprememba avstrijske vlade napravila dober vtis. Zlasti pozdrazavlja Nemci, da je moral iti Starhemberg. Niso pa zadovoljni, da je Schuschnigg sprejel v vlado socialisti prof. Rescha. (Resch je krščanski socialist Op. uredn.)

Kancler ostane zvest rimskim paktom

Dunaj, 14. maja. b. Zvezni kancler dr. Schuschnigg je poslal po sestavi nove vlade šefu italijanske vlade Mussoliniju brzojavko sledeče vsebine:

»V trenutku, ko prevzemam vodstvo poslov v novi vladi, mi je posebno na srcu, da izrazim v svojem imenu in v imenu svoje vlade vaši ekscelenci čustva nespremenjenega prijateljstva. Vzemem s tem tudi prepričanje, da smo čvrsto sklenili izvajati tudi v bodoče preizkušeno politiko rimskega protokola, a istotako tudi prijateljstvo treh članov rimskega protokola v lastnem interesu, kakor tudi v interesu konsolidacije srednje Evrope.«

Predsedniku madjarske vlade Gömbösu pa je poslal dr. Schuschnigg sledečo brzojavko:

»Ob priliki prevzema dolžnosti nove vlade izražam Tebi v svojem imenu, kakor tudi v imenu svojih sodelavcev čustva prijateljstva in tovariške iskrenosti. Pričan sem, da bo naše sodelovanje na temelju rimskega protokola v bodoče koristno za interese vseh sodeležujočih držav.«

Dunaj, 14. maja. c. Popoldne je bilo zasedeno tudi poljedelsko ministrstvo v novi vladi. Za poljedelskega ministra je imenovan Federmajer.

svojo dejavnostjo dajati oporo, nikdar pa ne sme le teh vase povzemati in uničevati. Stanje države bo tem srečnejše in ugodnejše, čim bolj se bo centralna oblast omejevala na svoj delokrog, manjšim edincam pa prepustila avtonomijo, ki jim po naravi gre. Kdo bi mogel tudi tem mislim zanikati izredno aktualnost baš v naši dobi, ko je centralizem in državna vsesogojnost vse povsod v ofenzivi!

Sploh je okrožnica »Quadragesimo anno« oplodila svet z mnogimi bogatimi mislimi, vzeti iz vekovite zakladnice krščanskega učenistva. Dala je učinkovito pobudo za praktično socialno delo in za pravno obnovo, brez katere novega, boljšega socialnega reda človeštvo ne bo doživel. Katoličani po vseh delih sveta so se z razveseljivo pripravljenoostjo oprijeli njenih smernic, treba je le, da jim tudi v bodoče z delom in zgledom čim uspešnejše pomorejo v življenje.

Letošnji protituberkulozni teden

Fond za zdravljenje in zatiranje jetlike

Slovenska javnost prav različno komentira pot protituberkulozne zveze za zbiranje milijon-skega fonda za protituberkulozne svrhe. Predvsem si ni na jasnem, kaj bo zveza počela s tolikim denarjem, če ji akcija res uspe. Po večini si mislijo vsi, da gre za postavitev temeljnega kamna kakega ljudskega zdravilišča ali pa bolnišnice za jetlike. Tako ugibajo pač vsi oni, ki jim je problem zatiranja in zdravljenja tuberkuloze poznan le od zunaj. Zato smatramo za potrebno, cilje letošnjega protituberkuloznega tedna podrobneje razložiti.

Protituberkulozni zvezi je v teku zadnjih let uspelo, da prikljče v življenje devet protituberkuloznih dispanzerjev, torej devet protituberkuloznih trdnjav v Sloveniji. Slovenska javnost je komaj opazila to širokopotezno zdravstveno akcijo. Dispanzerji odkrivajo jetiko dan za dnem — sledeč svoji nalogi — ugotavljajo ognjišča tuberkuloze, s tem pa postaja od dneva v dan bolj pereče vprašanje o zdravljenju teh odkritih bolnikov. Gotovo vsa protituberkulozna borba izgubi mnogo na svojem pomenu, če bi se izživljala samo v goli registraciji tuberkuloze, saj nam to nalogo prav dobro opravljajo župni uradi po svojih mrliških knjigah — in zato ni treba prav nobenih dispanzerjev — ko nam povedo, da umira v Sloveniji letno okroglo 2000 ljudi za jetiko. Skratka: zahteva po zdravljenju postaja vedno nujnejša, možnosti zdravljenja pa ni tako rekoč nobene — kolikor je ne opravljajo dispanzerji sami — razen za delavce, zavarovane pri Okrožnem uradu, ki ima svoje sanatorije.

Toda saj ima Slovenija tri sanatorije za pljučne bolezni: Golnik, Topolšiča, Vurberg. Zakaj Ti se prevzemajo bolnikov? Zato, ker jih ni kljub

2000 mrličem, namreč takih, ki bi mogli oskrbnino plačati sami. Kratko povedano: Zdravljenje jetike stane mnogo denarja in tega denarja ni! Zato se je Protituberkulozna zveza odločila zbrati ta denar, ki ga ne misli uporabiti za prav nič drugega in tudi ne za zidanje zdravilišč, ki jih že imamo, kakor za podpiranje bolnikov, ki ne zmorejo sanatorijskih oskrbnin, oziroma za ustanavljanje novih dispanzerjev z začetno podporo. Denar, ki se bo stekal v fond za zdravljenje in zatiranje jetike pri Protituberkulozni zvezi v Ljubljani, bo porabljen v teku leta do nove nabiralne akcije za naše paciente. To je ves načrt.

Protituberkulozna zveza želi nabrati v prvem letu prvi milijon. To vso, ki je sicer še mnogo premajhna za zdravljenje 4 do 6000 bolnih, bomo z lahkoto dosegli, če se bodo vsi poklicani akcije lotili s srcem. Ker nima Protituberkulozna zveza organiziranih svojih lig v prav vseh krajih Slovenije, zato je preneseno težišče akcije na slovensko šolstvo, ki je po svoji razprostrtosti najbolj v stanju izvesti res vse-narodno akcijo. Vse zavisi od velikodušja, ki ga bodo znali krajevni voditelji vstati v svojo okolico.

V nedeljo, 17. maja se začne protituberkulozni teden in z njim nabiralna akcija za protituberkulozni fond!

Prispevajte vsak en dinar - vsi skupaj milijon!

Ban dr. Natlačen na severni meji

Včeraj popoldne je ban dr. Natlačen obiskal kraje ob naši severni meji, ki so bili nekdanj izpostavljeni najhujšemu nemškemu pritisku, ki pa so v sled obdobja vredne narodne zavesti prebivalstva ostali slovenski. Obmejni št. Ili, stara slovenska trdnjava, je z radostjo sprejel najvišjega predstavnika državne oblasti v Sloveniji. Na meji občine so ga sprejeli konjeniki in mu izrekli prvo dobrodošlico. Pred Slovenskim domom, simbolom borb in zmage slovenskega obmejnega prebivalstva, je g. bana pričakovala velika množica ljudstva in mu ob prihodu priredila burne ovacije. Šolski otroci so mu v pozdrav zapeli in mu izročili šopek rož. V imenu občine ga je pozdravil župan Swaty, v imenu župnije stari narodni borec župnik g. Evald Vračko, v imenu JRZ banovinski zdravnik dr. Sevšek, v imenu prosvetnega društva, ki je za časa Avstrije bilo edino slovensko društvo v št. Iliju, kaplan g. A. Raušl. Ban se je za pozdrav in sprejem v iskrenih besedah zahvalil in vsem navzočim poklical v spomin one čase, ko je št. Ili v težkih narodnostnih bojih pokazal toliko zvestobe do svojih narodnih svetinj in jih pozival, naj tudi v bodoče ohranjajo zvestobo do naroda in države.

Iz št. Ilija se je g. ban odpeljal v Jarenino, od tam pa skozi Zg. Sv. Kungoto, kjer so mu občani, šolski otroci in gasilci priredili lep sprejem, v Svečino. Tukaj so ga župljani z g. župnikom Časlom na čelu, šolski otroci, gasilci in člani prosvetnega društva z navdušenjem sprejeli. V pozdrav visokemu gostu so izpregovorili župnik Časl, član banskega sveta Serbinek in v imenu prosvetnega društva Kren. G. ban se je za sprejem in pozdrave s kratkim nagovorom zahvalil, nakar se je odpeljal na banovinsko posestvo, katerega bodo v najkrajšem času pričeli preurejati za gospodinjstvo šole. Proti večeru se je g. ban s spremstvom odpeljal v Maribor kjer je prenočil.

Danes zjutraj se je g. ban v spremstvu bivšega oblastnega predsednika dr. J. Leskovarja, min. v pok. I. Vesenjaka, okrajnega načelnika P. Popoviča, mariborskega podžupana Fr. Žebota in tajnika JRZ M. Kranjca, odpeljal v Slovenske gorice, kjer mu je prebivalstvo prirejalo triumfalne sprejeme in ga viharno pozdravljalo. Prvi sprejem so mu pripravili pri Sv. Marjeti ob Pesnici, kjer ga je pred cerkvijo pričakovala velika množica ljudi. Pozdravne besede so izpregovorili zastopnik občine, za JRZ g. Rakuša, zastopnik gasilcev in zastopnik kmetov, ki je g. bana prosil pomoči, da bi se regulacija Peenice čimprej izvršila. G. ban se je za lep sprejem zahvalil in obljubil prebivalstvu vso svojo pomoč. Nato se je g. ban odpeljal proti Sv. Lenartu. Na poti so mu v Črnem lesu priredili Ruperčani pristen sprejem. V imenu občine in JRZ ga je pozdravil župan Muršak. Nad

vse triumfalno je gospoda bana sprejelo prebivalstvo v št. Lenartu, metropoli slovenskih gor. Trg je bil ves okrašen z zastavami in zelenjem. Ljudstvo se je iz bližine in daljne okolice zbralo, da pozdravi svojega bana. Na Glavnem trgu se je zbralo več tisoč ljudi ter vsa tamokšnja šolska mladiina. Pozdravne besede so izrekli zastopnik občine Recer, v imenu dekanijeke duhovščine dekan Franc Gomilšek, ki je banu zagotavljal, da bo prebivalstvo dekanije ohranilo svojo zvestobo do naroda in države, katero je že mnogokrat izpričalo. V imenu uradništva je govoril starešina okrajnega sodišča dr. Ilauinig, v imenu JRZ dr. Ludvik Kramberger, in imenu prosvetnega društva kaplan Kordež. Govornikom in vsemu prebivalstvu se je g. ban zahvalil za sprejem in pozdrave in pozival k zvestobi do naroda in države.

Iz št. Lenarta se je g. ban odpeljal k Sv. Trojici, kjer je ves trg v pozdrav izobesil zastave. Ljudstvo ga je veselo pozdravljalo in mu vzklikalo. Od tu se je g. ban podal k Sv. Barbari, na Vurberg, k Sv. Martinu in čez dupleški most v Poljčane, kjer se je poslovil od obeh mariborskih okrajev. Sprejemi, ki so bili g. banu pripravljani v vseh krajih, katere je obiskal, glasno pričajo, da prebivalstvo svojega bana ceni in spoštuje in da je veselo, ker ima v banu svojega zaščitnika in prijatelja.

Važno! Novo!

Dr. A. Piskernik

SLOVARČEK

slovenskega in nemškega jezika s slovenskimi podatki za Slovence

232 strani
cena nevezano Din 20.—
vezano v platno Din 30.—

Založila
Iugoslovanska knjigarna v Ljubljani

Vroče vrelce v Laškem na novo zajemajo

V zdravilišču QUZD v Laškem, ki slovi po svojih vročih radio-termalnih vrelicah, sedaj na novo zajemajo te vrelce, kar bo vso javnost gotovo zelo zanimalo. Stare zajemalne naprave so že kakih 80 let stare ter zato ne ustrezajo več modernim zahtevam, najmanj pa novi veliki potrebi zdravilišča delavskega zavarovanja. Dela se izvršujejo pod strokovnjaškim vodstvom inž. Evgena Maurerja iz Baden-Badena. Ta strokovnjak je že izvršil v naši državi več takih del. Tako je odlično zajel vrelce v kopalšču »Banja Vručica« pri Tesliču. Mnogo vrelcev je zajel v svoji nemški domovini ter tudi v Južni Ameriki.

Ker sedaj kopljejo v globočino ter odkrivajo nad 80 let stare naprave, je silno zanimivo gledati, kako so pred 80 leti zajemali vrelce. Ob enem pa je tudi kaj zanimivo gledati, kako se ta dela sedaj izvršujejo, da bo zajetje docela moderno-tehnično izvršeno.

Zelo je verjetno, da se bo kapaciteta zdravilišča v Laškem nepričakovano dvignila, ker bo po novem načinu zajetih morda še kaj več močnejših vrelcev. Vrelci pa bodo zajeti tako, da bodo ob enem z vročo vodo zajeti tudi vsi radio-

aktivni plini, katerih ima ta voda toliko, ki pa po starem načinu zajetja niso vsi prišli do veljave v bazenih. Ta velika dela v Laškem niso torej važna le za mesto Laško, ampak morajo zlasti zanimati vse zavarovance ter vso slovensko javnost, ker bo tako izpopolneno kopalšče v Laškem za vso Slovenijo velike zdravstvene in gospodarske važnosti.

Od danes naprej:

Maribor — obmejni kolodvor

Opolnoči so začeli uradovati avstrijski obmejni uradi

Noč od 14. na 15. maja je prinesla veliko izpremembo v Mariboru. Opolnoči se je dosedanja mariborski kolodvor izpremenil v obmejni kolodvor in ob enem se je začelo uradovanje avstrijskih obmejnih organov. Že več dni so se vršile priprave za vselitev avstrijskih uradov, ki so zasedli pisarniške prostore v novo zgrajenem severnem peronskem traktu, s katerim se je podajal peron mariborskega kolodvora na 207 m ter postal eden najdaljših v celi državi. Prvi so v smeri od juga proti severu uradi avstrijske obmejnne policije, potem slede prostori železniškega urada in na skrajnem koncu je avstrijska carinarnica. Veterinarski oddelek se je združil z našim v skupnem prostoru v tovrstnem železniškem skladšču. Poleg tega dobijo Avstriji na razpolago še dve pisarni v novi zgradbi kolodvorske carinarnice. Novi peron, trakt je dobil tudi moderen, lep restavracijski kiosk. Uradovanje v avstrijskih uradih se vrši po določenem turnusu, tako da je v vsakem oddelku vsak dan zaposlen vodja z določenim številom uradništva in ostalega pomožnega osebja, ki vrši 24 urno službo in ima

potem 48 ur odmora. Železniški oddelek vodi Jesi Vodušek (rodom iz Ptuj). Ta oddelek bo imel v službi vedno po 6 uradnikov in 18 pomožnih železniških moči. Skupno pa je določenih za službo v železniškem oddelku okrog 200 ljudi. Carinski oddelek, ki ga vodi dr. Heinrich Sedlak, ima 3 uradnike in 16 carinskih organov. V službi je stalno po 1 uradnik in 4 carinski organi. Obmejno policijo vodi dr. Hanss (sin bivšega mariborskega notarja), ki je dosedaj vodil obmejno policijo v Špilju. Ta oddelek šteje 27 ljudi. Poslovanje obmejnega kolodvora bo na zunaj vidno zgolj v potniškem prometu. V brzih mednarodnih vlakih se bo vršila carinska in policijska revizija kar v vlaku, pri osebnih vlakih pa v pregledovalnici kolodvorske carinarnice. Pregled se bo vršil tako, da ga izvrše pri prihodu vlaka iz Avstrije najprej avstrijski organi in potem naši, pri odhodu v Avstrijo pa obratno. Vsi avstrijski službenci stanejo zaenkrat v Avstriji ter jih vsako jutro pripelje avstrijski jutranji vlak v Maribor v službo, izmenjane osebe pa zopet odpelje.

Slovenske dijakinje v sončno Dalmacijo

Ljubljana, 14. maja.

Danes od popoldne pa vse do odhoda zagrebskega brzovlaka ob 12.47 je nudil ljubljanski kolodvor živahno sliko, kakor malokdaj: odpravljale so se na svoj petdnevni izlet v Dalmacijo gojenke Mestne ženske realne gimnazije.

Okrog 180 razposajenih dekliških obrazov je opravljalo na kolodvoru svoje zadnje formalnosti. Te so obstojale večji del v poslušanju navodil, ki so jih v neizčrpni količini prinesle s seboj skrbne

mamicе: »Pazi, da se ne prehladiš; pa ne pojej vse naenkrat; pa z denarjem pametno gospodari; in da veš — vsak večer eno karto, da bomo vedeli, če si zdrava; glej, da se preoblečeš, če se spotiš; — in na parniku ubuj raje copate; pazi, da se ne zgubiš; drži se kar gospoda profesorja. — Ja, gospod profesor, ravno prav — vam jo izročam v varstvo...« Ubogi profesorji! Jih je sicer šlo zraven kar devet, toda deklet je 180; kako bo, če se bodo vsa dekleta držala profesorjev!

Najnujnejši pomeniki so bili potem še skozi okna treh posebnih vagonov, ki so na deklice — one bi sicer raje slišale, da jih imenujejo gospodične, saj so večinoma iz zadnjih razredov — že čakali. Tega pa je bilo kmalu konec. Kajti prihrumel je brzovlak in utegnili so samo še priklopiti te tri vgone. Samo ena od najbolj skrbnih mamic je še utegnula z zadnjo, zato pa tembolj poudarjeno avtoriteto zabičati: »Vsa okna na eni strani morajo biti zaprti, na drugi strani pa odprta! Drugače boš imela zopet z zobmi opraviti! Glej, da ubogaš« — toda vlak se je že pomikal in mamičine besede so se izgubile v pozdravljanju in mahanju, ki je trajalo vse dotlej, dokler ni vlak z zadnjimi tremi vagoni in z njihovo ljubljansko dekliško vesbino izginil za ostalimi vlaki, ki so stali na kolodvoru.

»Pet dni bom brez nje« — je dopovedovala gospa svoji sosedji. — »Kako jo bom pogrešala — da bi se le ne prehladila.«

Pa smo lahko vsi skupaj brez skrbi. Kajti dekletom se gotovo ne bo nič pripetilo: devet profesorjev in profesorice bo na poti zastopalo očeta in mater, ravnateljja in policaja. Mestni zdravnik gospe dr. Fon, ki jih tudi spremlja, pa je vzel s seboj potrebno število piramidonov in arnike, tako da so tudi s te strani predvideni vsi varnostni ukrepi. Za prehlad pa sploh ne bo časa. Kajti na poti Zagreb—Split—Bišev—Komiža—Vis—Hvar—Klis, ki jo bodo izletnice prevozile, prehajale in prespale, je toliko zanimivosti, da ne bodo utegnile misliti na kako bolezen. In ko se bodo v ponedeljek popoldne vrstile v Ljubljano, gotovo ne bodo mogle prehladiti izleta in dopovedati vseh dogodkov.

Medtem, ko bodo ljubljanske gospe do ponedeljka z mislimi neprestano pri svojih hčerkah doli kje v Dalmaciji, bodo dekleta po možnosti vedno kje drugje, kakor mamine misli. — Pa so lahko ljubljanske gospe mirne, saj imajo doletela od svojega ravnateljja s seboj črno na belem: »Povsod naj vedo, da prinesete s seboj dobro vzgojo tako od doma kot iz šole in da ste gojenke edine slovenske ženske gimnazije!«

Pride! Odlična in zabavna opereta **NA LEPI PLAVI DONAVI** Premiera v KINU SLOGI

Mati človeškega rodu

Za maj in slednji čas.

II. S KRISTUSOM SKRITA.

11. Pred Jožetom.

Vsaka duša je skrivnostna zveza.

Ko bi tudi hptela biti odkrita, bi se nikomur ne mogla razodeti, kakor se sama spozna; še manj tako, kakor jo Bog sam pozna.

Marijina skrivnost ni bila zgolj skrivnost božje Matere.

Skrivnost božje Matere je bila tudi skrivnost božjega Sina.

Od Kristusa je Marija sprejela svojo skrivnost. Z Njim in zanj jo bo čuvala, dokler On hoče in kakor on hoče.

Po nadangela je sprejela Devica veliko vest; brez naročila, naj jo sporoči še komu drugemu.

Tisti, ki jo je razodel njej, jo more razodeti tudi Jožetu, je mislila najmodrejša Devica. Ohranila se je v skrivnostnem molku.

Jožefa, pravičnega moža, je begalo oboje: Marijina skrivnost in Marijin molk.

»Ako nisem vreden,« je ponižno mož ponižno razsodil svoj položaj, »da bi izvedel njeno skrivnost in uknil njej molk, tudi nisem vreden, da bi sprejel k sebi njeno skrivnostno in molčečo osebnost. Bolje, da jo na skrivaj ostavim, nego da bi se moral pozneje očitno ločiti od nje.« To so bili budi dvomi pravičnega ženina.

Ali tem dvomom so se priručili še dvomi pravičnega moža. »Ali smem skrivaj zapustiti njo, ki je bila vedno tako dobrohotna do mene in mi ni nikoli nič storila žalega? Ali smem pred svetom osramotiti njo, o kateri sem prepričan, da je vsa sveta, čista in nedolžna.«

Vse te dvome bi mogla deviška nevesta razrešiti svojemu pravičnemu ženinu: z eno samo besedo.

Toda Marija ni mogla, ni hotela, ni smela.

Ni mogla, ker je bila ponižna. Ni hotela, ker je bila pripravljena na vsako žrtve.

Ni smela, ker je bila zvesta varuhinja tega, kar se ji je izročilo.

Kakšno in kolikšno zaupanje v božjo previdnost je pokazala Marija s svojim neporušnim mirom in molkom? Z neporušnim mirom! Zakaj čeprav je zaenkrat ostala ženinu prikrita nevestina skrivnost, ni ostala nevesti skrita ženinova namera. Ohranila je skrivnost v globoki tihosti.

Vendar je trdno upala, da skoraj pride ura, ko se zgodi, da bo nje ženin Jožef med prvimi, ki bo spolnil Marijino preroksko besedo: »Glej, blagrovati me bodo odslej vsi rodovi.«

12. Pred sosedji.

Bližnje priče in prvi sporočevalci vsega, kar vsaj vidno in slišno zadeva sosednjo hišo, so navadno njeni sosedje. Sosedje kakor sorodniki morejo še najprej najti vpogled v sosedove razmere.

Med sosedji nastajajo najboljša prijateljstva, pa tudi najhujša nasprotstva. To velja, kakor vidimo, tudi za dežele in države. Sosedstvo je prva naravna prilika izven domače hiše, kjer se izkažejo nagnjenja src v dobrem ali slabem pomenu. Sosedova hvala ali graja je prvo spričevalo, ki ga more dobiti posamezna hiša ali družina.

Sosedje Nazareške hiše niso vedeli za skrivnost Svete Družine.

Bližala se je že nevarnost, da se razglasi čudovito rojstvo Kristusovo v domačem mestu, v Nazaretu. Ali prišlo je povelje cesarja Avgusta in z njim prepisana pot Davidovih dveh potomcev v Betlehem. Bila je že nevarnost, da se rojstvo Gospodovo razglasi po vsem judovskem svetu. Ali dvignil se je Herodov meč in povzročil beg Svete Družine v Egipt. Tako je Bog čuval skrivnost njim, ki so jo čuvali tudi sami.

Ko se je Sveta Družina vrnila v Nazaret, so se že poizgubili sledovi in pozabili spomini betlehemske svetločne skrivnosti. Nihče ni nič vedel o skritih duhovnih zakladih na Tesarjevem domu.

In pri tem je ostalo dolgih trideset let. Dolga so bila ta leta za vsakdanjo sosesčino, kratka so bila za izredno življenje treh družinskih članov, katerih vsak je bil velika skrivnost pred sosedji.

Ko bi sosedje za skrivnost Svete Družine izvedeli, bi morebiti verovali, morebiti tudi ne. Ko bi verovali, bi zavidali sosedovo Družino; ko bi ne verovali, bi jo zasmehovali. V obojnem primeru bi trpeli škodo na svoji duši. Božji Sin se je v Nazareški hiši podvrigel vsem postavam izvzemši postavo greha.

13. Pred rojaki.

Ako ni Bogu po volji, če kdo namenoma razkazuje svoja dobra dela pred ljudmi, mu je toliko manj pogodu, če kdo razkriva pred ljudmi svoje vrline in prednosti. Razkrivanje lastnih vrlin in prednosti ni po volji niti ljudem, zlasti ne sorojakom, sovaščanom in sosomeščanom.

»Odkod ima ta to modrost in te moči? Ali ni tesarjev sin? Ali ni njegova mati Marija?« Nazarečani so se spotaliki nad Kristusom. Jezus pa jim je rekel: »Ni brez časti prerok razen v svojem kraju in na svojem domu.« (Mt 13, 54—58).

Ves ta prizor in govor priča, kako skrita je bila Marija s Kristusom v Nazaretu pred rojaki.

Od te molčeče skritosti se ni dala odvrniti tudi tedaj ne, ko so se Nazarečani nad Kristusom v shodnici razsrdili, ga vrgli iz mesta ter odvedli na rob hriba, na katerem je bilo njih mesto sezidano, da bi ga pahnili v prepad... (Lk 4, 29).

Kakšno moč je moralo imeti v sebi Marijino srce, da je preneslo vse to preziranje in ponižanje njenega Sina, ne da bi spregovorila katero besedo sebi ali Kristusu v prilog. To je storila moč velike vere. »Blagor ji, ki je verovala, zakaj spolnilo se bo, kar ji je povedal Gospod.«

Sin je gotovo svoji materi še v domači hiši mnogo pripovedoval o svojih prihodnjih potih, delih in uspehih pri rojaki in pri tujcih.

Mati je spremljala vse Sinove poti in preskušnje z vdanim in živovernim srcem. Mogla je čakati na končno slavo svojega Sina, ker je bila v svojem molku modra in v svojem upanju močna.

Obiskujte prireditve v Protituberkuloznem tednu!

Razstava katoliškega tiska odprta

Papežev govor modernemu svetu

V torek dopoldne je sv. oče na najslavnejši način odprl svetovno razstavo katoliškega tiska.

Sv. oče je najprej pozdravil glavni urednik vaticanskega glasila »Osservatore Romano«

Sv. oče je na to iskreno vabilo spregovoril med drugim tudi sledeče pristrčne in tehtne besede:

Papežev govor

Dobri Bog vedno darežljivo in popoln v svojih darovih je zbral in zedinil na tem zboru svetovni katoliški tisk.

o največji nevarnosti.

Prva, največja in najbolj splošna nevarnost je gotovo komunizem v vseh svojih oblikah in stopnjah.

Izrečno smo dejali, da ne nameravamo govoriti samo kot glavar katoliške cerkve, ampak tudi in še bolj kot sin našega časa.

ostro groziti in njihovi napadi morejo postati bolj kakor kdajkoli strašni in nasilni.

Mračni se

Na grozno rjovenje brezbožnežev naša razstava odgovarja z zaupno, pristrčno prošnjo iz bogoslužja teh dni.

Vsa množica, ki je v veliki dvorani razstave prisostvovala tej slovesnosti, je besede sv. očeta z napeto pozornostjo poslušala.

V razstavnih prostorih je tudi kapela, v bližini paviliona francoskega katoliškega tiska, kjer je prvo sveto mašo daroval v četrtek ob 10 dopoldne ravnatelj dnevnika »La Croix«

Nova naprava na telefonu. V Nemčiji so uvedli pri telefonskih slušalkah tako napravo, ki omogoča, da lahko v telefon vpricho drugih glasno govoriš, pa te ne bo slisala nihče drugi kakor je tisti, ki stoji na drugi strani pri telefonu.

Cesta Milan-Budimpešta

Novo ceste v Avstriji in na Madjarskem

Ta zemljevid je povzet po nemških listih, ki opisujejo novo cesto. Zato so tudi imena slovenskih krajev v Avstriji na zemljevidu nemško označena.

Italija, Avstrija in Madjarska, ki so politično zvezane, si prizadevajo dobiti čim ožjo in bližjo prometno zvezo.

Ta nova mednarodna cesta bo sedaj takole speljana: Iz Celovca pojde skozi Velikovec na Wolfsberg ter po Labodski dolini na Twimberg.

Medtem pa grade Avstriji proti Fürstenfeldu do madjarske meje iz Gradca novo cesto, ki bo nalašč za avtomobilski promet.

da bi iz Varšave do Karpatov zgradili tako cesto, ki bo potem vezala Budimpešto in Varšavo.

Avstriji pa bodo na binkoštni ponedeljek odprli še eno novo cesto, ki bo po najbližji poti vezala Innsbruck z Dunajem.

Tako je Avstrija sedaj po dveh novih avtomobilskih cestah zvezana z Italijo.

Srce maršala Pilsudskega pri materi

Poljski podčastniki so poljski armadi darovali 13 letal, katere je poljski general na letališču Mokotov slovesno izročil poljski armadi.

Pokojni poljski maršal Pilsudski je v svoji oporoki določil, naj njegovo srce pokopljejo ob nogah njegove matere, ki počiva na pokopališču v Vilni.

Zraven pokopališča junakov so zgradili nov mavzolej, v katerem bosta pokopana mati s sinovim srcem Okrog mavzoleja leži pokopanih 160 poljskih vojakov vseh činov.

vojaške godbe so igrale, nakar se je velika plošča iz črnega granita poveznila na grobnico.

»Torej, poslušajte me! Moja hči bo dobila pol milijona dinarjev dote. Kaj pa vi lahko za to nudite?«

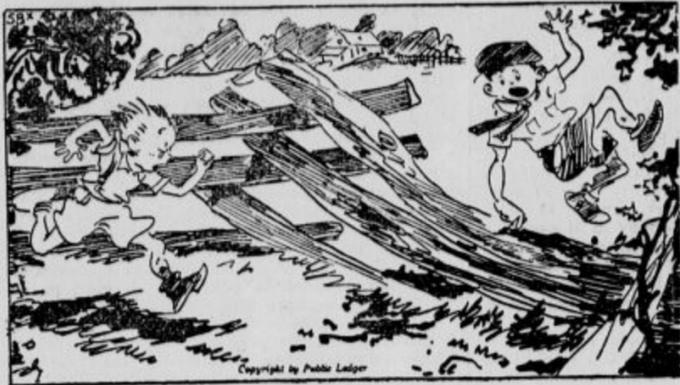

Francoski kmetje slave Devico Orleansko. Na sliki vidimo del slavnostnega sprevoda francoskih kmetov, kateri vsako leto tako slovesno praznujejo praznik svoje velike rojakinje in rešiteljice Francije.

Tinček in Tonček kot detektiva

57.

Boj s konjedercem.

Ko sta pritekla na obronek gozda, se jima je nutil strašen prizor: na planoti je stal velik voz s kletko, v kateri je kar mrgolelo peov najrazličnejše starosti in velikosti. Obupno so se zaletavali v klinovje kletke in tulili tako pretresljivo, kakor da jih derejo na meh. In kar je bilo za Tinčka in Tončka najstrašnejše: ne daleč od kletke je stal stari konjederec z veliko mrežo v roki, v katero je pravkar ujel uboega Mukija.

»No, le počakaj!« je vzkljnil Tinček in grozeče zaškripal z zobmi. »Ti bom takoj pokazal, kaj se pravi ujeti mojega Mukija! In se je obrnil k Tončku ter navdušeno zapel:

»Naprej zastava slave,
na boj junaška kri!«

»Hura!« je kot v dokaz solidarnosti zakričal Tonček in se pogmal naprej.

»Bum!« je reklo — in konjederec se je zavalil po tleh. Tinček se mu je s tako silo zaletel v trebuh, da je kar zabobnelo. Ali je bilo to lepo ali grdo od njega, presodite sami! Jaz bi rekel, da ni bilo lepo, kajti konjederec je izvrševal samo svojo dolžnost: imel je ukaz, da mora poloviti vse pse, ki se brez gospodarja in brez nagobtnika potepajo okoli. In tako je pač tudi Mukija doletela ta bridka usoda.

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pešitna vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službodobne

Pisarniška moč
spretna, se išče. Pogoj: odlično katoliško prepričanje. Pismene ponudbe upravi »Slov.« pod šifro »Majnik«.

Potnika
dobro vpeljanega v ljubljanskih specerijskih trgovinah proti proviziji takoj sprejemem. Ponudbe poslati na oglas. oddelček »Slov.« pod »Potnik 1936« štev. 7027.

Krojaški pomočnik
se sprejme v stalno službo samo za velike boljše komade. Rafael Krajnik, Trbovlje II.

Iščem prodajalco
za delo v trgovini in pisarni za takoj. Znaniti mora šivati. Ponudbe pod: »Začetnica« upravi »Slovenca« pod št. 7019.

Službe iščejo

19 leten fant
pošten, trezen, nekadilec, izobražen, išče službo v pisarni ali kjerkoli, vsaj za 3-4 mesece. Cenjene ponudbe pod »Skromni zahtevki« 7033 na upravo »Slovenca«.

Vajenci

Modni atelje »Vera«
nebotičnik - VI. nadst. - sprejme vajenka.

Pekovskega vajenca
iz dobre hiše sprejemem. Ponudbe: Jonka, pekarna - Oplošnica.

Objave

Jutri prevzamem
bivšo Severjevo mesnico, Krakovski nastp 10. Postregel bom s prvovrstnim volovskim, telečjim in svinjskim mesom. - Cene zmerno. Postrežba točna. - Priporoča se Jakob Jesih ml.

Kranje Matija
rezerv. zrakoplov. narednik, je izgubil spričevala o izvršeni artilerij. podoficirski šoli, ki z današnjim dnem izgubi vsako veljavo za onega, ki bil se hotel z njim okoristiti. - Ljubljana, 14. V. 1936.

Razno

Radio zastopstvo
za bivšo Kranjsko, prvovrsten nemški izdelek, se odda. Ponudbe pod »Solventen radio zastopnik« upravi Slov. v Mariboru.

Posvetva

Zemljišče
večji kompleks v Ljubljani, zelo poceni napredaj. Naslov v upravi Slovenca pod št. 7020.

Obrt

Entel, ažur, plise, gumbe,
gumbnice, monograme — izvrši ekspres Matek & Mikeš, Ljubljana, Dalmatinova 13.

Denar

Posojila
na višne knjižice daje Slovenska banka, Ljubljana, Krekov trg 10.

Vse denarne posle denarnih zavodov, vrednostne papirje vojno škodo
nakup in prodajo izposoje najugodnejše Trg. ag. bančnih poslov AL PLANINŠEK, Ljubljana, Beethovnova ul. 14-I. - Telefon 35-10. Za odgovor znamko D. 3-

Hranilne knjižice

Zadružne gosp. banke in Zadružne zveze kupimo do 1.000.000 Din. Ponudbe upravi »Slovenca«, Maribor pod »Najboljši plačnik« št. 6927.

Hranilne knjižice

Ljudske posojilnice ljubljanske kupim po najvišji cen. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Izplačam takoj« št. 6960.

Poizvedbe

Dvokolnica
mi je padla v Dravo. Najditelja prostim, da jo odda: Maribor, Aleksandrova 33. Demeter Glumac, kotlar.

Prodamo

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah — za strojno pletenje in ročna dela po znižanih cenah pri tvrdki Karl Prelog, Ljubljana — Zidovska ul. in Stari trg.

Praktično,
lepo in poceni oblečete svoje birmance pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14.

PREMOG DRVA IN Karbo paketi
pri IV. Schumi Dolenjska cesta Telefon šte. 2951

Belo platno,
kontenlna in šifoni, za rjuhe, namizne prte, brisače, servete, etamini, batisti, tursor za savane najceneje pri F. I. Gorčičar, Sv. Petra cesta 29.

Krušno moko

za domač črn kruh prodaja na drobno po Din 1.75 za 1 kilogram Jos. BAHOVEC, Ljubljana — Sv. Jakoba trg 7.

Kolesa
kromirana in poniklana od 750 Din naprej. Nova trgovina, Tyrševa 26. (1)

la češnje
sveže, kilogram 5-6 Din. mladi grah in krompir 5 Din franko vozina po 80 kg razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (1)

Deering - kosilnice

najnovjšega modela, so dospela. Zglasite se pravočasno, dokler traja zaloga. - Ponudite v nakup staro železo in čebelni vosok, Fr. Stupica, železnina, Ljubljana - Gosposvetska cesta 1. (1)

Kupimo

Skobelnik
kombiniran in v dobrem stanju, kupim. Najnižje ponudbe pošljite na oglas. oddelček »Slovenca« pod: Skobelnik 456-7026. (k)

Tudiv naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta 5 (paviljon)
lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domo-ljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

Zahvala

Za vse izraze sočutja, poklonjeno cvetje tu spremstvo na poslednji poti naše predobre mame, gospe

Gabrijele vitez Pogačnikove

izrekamo vsem našo iskreno zahvalo. Posebno zahvalo pa izrekamo č. duhovščini in častitim sestram sv. Vincencija Pavelskega.

Podnart, v maju 1936.

Žalujoči ostali

+

Vsemogočni je poklical k Sebi našo dobro mamo, staro mamo, gospo

Franciško Bartl

vdovo po žel. uradniku

v starosti 94 let. — Pogreb drage pokojnice se bo vršil v soboto, dne 16. maja ob 3 popoldne (15) iz hiše žalosti, Rožna dolina cesta IV. št. 14 na pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani.

Ljubljana, St. Paul, Wiener Neustadt, dne 14. maja 1936.

Žalujoče rodbine Bartl

L. Ganghofer: 87

Grad Hubertus

Roman

»Otrok! Otroki!« se je vznemiril Tasilo. »Kakšno si pa spet zdaj ugenila!«

»Kiti je šla z roko čez oči. Ugenila? No, v božjem imenu! A ti Ana, kajne, ti si vesela?«

Mlada žena je objela deklico. »Na tihem sem upala. In si res prišla. Hvala ti!«

Tasilo, ki mu je veselje zažarelo v očeh, je vzel sestrično glavico v svoje dlani. »Vrabček ti, mali, ti si ljubeznivo, ljubeznivo dekle. A tega ne bi smela narediti. Saj je vendar čisto nemogoče, da bi papa —?«

»Če ve? Seveda ne! Drugače bi me zaklenil v sobo. A nič naj te ne skrbi. Z očetom bom te račune že uredila.«

»S kom si pa prišla? Vendar ne sama?«

»Kog varil? Teta Gundi se ni upirala. In mi je dala oskrbnico s seboj.«

»Kje pa je?«

Z dobro pogojenim začudenjem se je ozrla. Kiti skozi okno. »Sam Bog ve, kod hodi! Jaz sem seveda ko krt stekla naprej, starka je pa počasnih nog.« Da bi se otrsela tega kočljivega pogovora, je spet objela Ano okoli vratu. »Kako si lepa! Ne morem se te nagledati. In kako sem vesela vajine sreče! To je dan zame — kakor v blaženem opoju si je pritisnila roke na prsi. »Raznesti me hoče! To je tako lepo, tako veliko — za to nimam več prostora. Kričala bi rada, kričala na vse grlo!« Tedaj se je zadela s prsti ob bisere. »Večni Bog! Zdaj bi skoraj pozabila — Z drhtečimi rokami je odvila ogrlico. »Vzemij Ana! To sem prinesla zato. Moje največje bogastvo! Te bisere je nosila moja mati. Vzemij jih! Mama ti jih daje. Prinesli ti bodo srečo. Tebi in mojemu Tasu!«

Tedaj so se zaloputnila vrata. »Odhod!« je zaklical sprevednik in prodiren žvižg je presekal zrak. Prestrašen je Tasilo spet odprl vrata. »Hitro! Hitro!« Skočil je ven, pomagaj sestri iz voza in jo poljubil. Pritekla sta dva sprevednika, ljudje so hoteli vkup, iz vseh vozov so se prikazale glave potnikov. Tasilo se je držal z eno roko za prijemni drog pri vozu, ki se je začel počasi za pomikati, z drugo je objemal sestro. »Kje je Roza?« Menil je oskrbnico. »Kje je? Ne pustim te same?«

»Toda Tas! Za božjo voljo!« je zajekljala Kiti. »Tam je vendar!«

»Kje?«

»Tami! Tami!« Pokazala je nekam tja med ljudi.

Sprevednika sta klela. Eden je hotel zapreti kupejna vrata, drugi odtrgati Tasilovo roko z droga. Za ljudmi se je pojavila rdeča čepica postajnega uradnika, dočim se je Forbeck krepko prevrnil s komolci skozi ljudsko gnečo.

»Toda, Tas! Tas!« je tarnala Kiti. »Vstopi vendar! Tvoja žena je v vozu —«

Ana se je pojavila pri vratih in stegnila obe roki po Tasilu.

»Nazaj Ana! Padla boš!« se je prestrašil Tasilo, in da bi zavaroval mlado ženo, je izpustil sestro ter skočil na stopnico. Sprevednika sta ga potisnila v kupe, eden je, viseč na vozu, zaprl vrata, drugi je obrnil medeni zaklop.

Kiti je gledala za hitreje in hitreje vozečim vlakom. »Zdaj potujeta. In sreča z njima. Ker eta imela pogum, da eta si srečo prorbora.«

»Pogum?« je dejal Forbeck z drhtečim glasom. »Če hrepeni srce po sreči, je pogum poceni. Kdor se hoče pokazati pogumnega in si priboriti srečo potrebuje še trdnostno pravico ko samo pravico svojega hrepenenja. Vaš brat je imel to pravico. Vzel je, ker je dajal, žrtvoval, da bi pridobil več.«

V svojem nemiru je odkimala z glavico: »To mi je preučeno, tega ne razumem.« Opazila je žgočo rdečico, ki mu je zalila čelo in lica, in se je zmedla. »Pa ne, da bi vas razžalila. Kar sem rekla, ni bil očitek vam — prej meni!« Povesila je oči in privila labodje ogrinjalo tesneje okoli ramen. Brez besede je šel Forbeck ob njej, ko je krenila dalje ob tiru. Tedaj je dejala tiho: »Prosim, razložite mi, kaj ste s svojimi besedami mislili?«

»Denite: vaš brat ne bi bil, kar je, plemenit po rodu, bogat, neodvisen mož, ki drži svojo bodočnost trdno v rokah — temveč mlad človek brez imena, brez imetka, brez družine, na cesti doma. In denite: neusmiljena muhavost usode bi bila hotela, da bi se njegovo srce oklenilo deklice, ki ga od nje loči vse, kar imenuje svet oviro. Kaj menite, ali bi imel vaš brat potem še pogum, da bi si priboril svojo srečo?«

»Gotovo! Potem še prav posebno!«

»Ne, kontesa! In gotovo ne, če bi bilo njegovo nagljenje tiste vrste, ki zveni v sleherni žilici ko čista struna in dviga vsega človeka, četudi ubija v njem vsako upanje. Kako bi tudi mogel zlorabiti veselo igro, ki se pridruži v njej mladost k mladosti? In če bi se v srcu tiste deklice res tudi vnela zanj lekcija naklonjenosti? Ali naj bi bil to iskro razpihal v viharju strasti do plamena, ki visoko zaplapola, in spet ugasne, ko se človek iztrezni? — Mar naj bi bil poskusil prikleniti v prvem opoju ljubljeno nase? Ali naj bi jo bil pregovoril, da mu žrtvuje ime in rod, brezskrbno udobje v domači hiši in ljubezen očeta, ki bi ne bil nikoli privolil v takšno zvezo? In kaj bi mogoč ponudil v zameno za te žrtve? Blažen opoj kratkih ur. In za rožnatimi tedni vrsto let, polnih tistega grenkega boja, ki je delež resnega umetnika ob začetku njegove poti navzgor! In vsak boj ne vodi do zmage. Če obnemore pred ciljem? Če se v tem trdem boju razdrobi njegov talent? Če izgubi poslednje, kar bi bil rad dal svoji ljubljenci za vse njene žrtve: da bi smela biti nanj

ponosna, da bi smela vanj verjeti, da bi smela upati na njegovo slavo in čast. Kaj potem? Tvegati za ljubljeno možnost takšne sreče — ne, kontesa, to bi ne bil pogum ljubezni, bil bi pogum tatule!«

Razžarjenih lic in napeto prisluskujoč v svoji razburjenosti, je šla Kiti poleg Forbecka. Potem je dvignila oči. »Da, gospod Forbeck! Zdaj razumem! Vse! Glas ji je omahoval. »A potem? To vendar ni konec. Vedeti hočem, kaj se bo zgodilo z njim.«

»Trdo bo njegovo življenje, vendar ne brez ciljno.« Izogibal se je njenih oči. »Ljubezen je sreča, četudi ostane sama. Njegovo delo ga bo tolažilo, njegova umetnost. In morda mu ta le izpolni veaj eno upanje njegovega življenja in ga dvigne v ponosne višine, tako da bo po letih kdaj mogel reči o sebi: nisem se ustrašil boja, kjer je mogla zadeti izguba samo mene, bal se nisem najbolj strme poti in v teh letih, ko se je toliko spremenilo, je ostalo eno v meni vedno enako.«

Kiti je prikimala. »Tako se bo res zgodilo. Z njim! To vem. A kaj bo z njo? To je pač oprosljiva radovednost, ali ne? Torej? Saj ste sami priznali, da mu je bila dobra — četudi menite, da je bil samo droben plamenček?«

»Čas ga bo pogasil. Pozabila bo.«

»Pozabila? Tako? To bi bilo v resnici pravno. In zgodbe bi bilo konec.«

Postajna ura je udarila pol, in odmevajoče eta se razlegla udarca po prostranem peronu.

Forbeck se je prestrašil. »Oprostite, kontesa, pozabil sem — naročili ste mi, naj pogledam na vozni red. Hiteti morava, če nočete zamuditi Tamle, prav ob koncu perona stoji vaš vlak, odhaja v nekaj minutah.«

»Vem. Ob dveh in osemtrideset minut!« je dejala Kiti in pospešila korake.

»Vi veste?«